

Riktlinjer för hantering/lagring av stallgödsel

De senaste åren har en del förändringar skett i den lagstiftning som reglerar lagring och spridning av stallgödsel. De som framförallt berörs av dessa ändringar är mindre hästgårdar (≤ 10 hästar) och de lantbrukare som tar emot och lagrar eller sprider gödsel från hästgårdar.

Miljöpåverkan

Stallgödsel innehåller stora mängder kväve och fosfor som kan läcka ut till yt- och grundvatten och där skapa problem genom övergödning; igenväxning, algbloomning och höga nitrathalter i grundvattnet. Under hösten och vintern är detta läckage störst eftersom det under denna period förekommer mycket nederbörd och växterna då inte tar upp näringsämnen. För att minimera detta läckage till yt- och grundvatten finns regler för lagring och spridning av stallgödsel.

Gällande lagstiftning

- Miljöbalken (1998:808), framförallt de så kallade hänsynsreglerna i kapitel 2
- Förordning (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket
- Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring
- Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1999:79) om miljöhänsyn i jordbruket

Jordbruksverkets förordningar och föreskrifter ovan gäller för djurhållande jordbruksföretag. Enligt försiktighetsprincipen i de allmänna hänsynsreglerna skall alla som bedriver en verksamhet utföra de skyddsåtgärder och vidta de försiktighetsåtgärder som behövs för att motverka skador på miljön. Eftersom många områden i Staffanstorps kommun är hästtäta och ligger i närhet till bostadsområden, enskilda brunnar mm finner man det motiverat att ställa samma krav på lagringskapacitet av gödsel på samtliga djurhållare, oavsett om de är jordbruksföretag eller ej. I de fall stukalagring kan accepteras (se nedan) bör detta ske på landsbygden där det är längre avstånd till känsliga objekt.

Allmänt om gödselhantering

All gödsel oavsett antal djur skall lagras utan att läckage sker till mark och grundvatten. Även regnvatten från gödselplattor skall samlas upp och lagras, gödselplattan bör anläggas med lutning så att gödselvattnet inte kan rinna ut. Verksamheter som inte har möjlighet att själv lagra gödseln under den tid som krävs (se nedan) kan lösa detta genom att t ex skriva kontrakt med någon som har tillräckligt stor gödselplatta för att lagra gödseln. Att däremot lämna bort gödseln till lantbrukare som lägger den direkt på marken räknas inte som en godkänd lagring. Det finns företag som hyr ut och tömmer gödselcontainrar. Observera att du som gödselproducent ansvarar för att gödseln lagras och hanteras på ett godtagbart sätt.

Gårdar med ≤ 10 hästar

Vid all gödselhantering/lagring gäller att miljöbalkens allmänna hänsynsregler måste beaktas. Det innebär att risken för förorening av mark och vatten skall beaktas. Gårdar med 10 hästar eller färre måste ha utrymme för lagring av stallgödsel som minst motsvarar gödselproduktionen under sex månader. Man måste också ta hänsyn till risken för att olägenheter för omgivningen i form av t.ex. lukt och flugor kan uppstå. Gjuten gödselplatta eller annan tät lagringsmöjlighet, t ex container med vidarelagring på gjuten platta, krävs.

Gårdar med > 10 hästar

Lagringskapacitet skall finnas för minst åtta månaders gödselproduktion. Gjuten gödselplatta eller annan tät lagringsmöjlighet, t ex container med vidarelagring på gjuten platta skall finnas. För dessa verksamheter finns möjlighet att ansöka om dispens från kravet på lagringskapacitet. En sådan dispensansökan prövas av länsstyrelsen. Observera att detta inte är en dispens för stukalagring utan en dispens från kravet på åtta månaders lagringskapacitet. Har hästägaren inte möjlighet att sprida gödseln på egen mark krävs att man upprättar ett spridningsavtal mellan den som producerar och den som tar emot och sprider gödseln. Avtalet skall vara skriftligt och gälla minst ett år.

Riktvärden

När man beräknar behovet av lagringskapacitet finns det en del förhållanden som påverkar hur stor lagringsyta som behövs, t ex mängden strö, nederbörd och typen av hästar. Nedan visas riktvärden för behov av lagringskapacitet, men värdena kan justeras om man exempelvis kan lagra gödseln högre.

Lagringstid i månader	Behov av lagrings-	Behov av lagrings-
-----------------------	--------------------	--------------------

	kapacitet, m ³ per häst	kapacitet, m ² per häst vid 1,5 m lagringshöjd
6	7,2	4,8
8	9,6	6,4
10	12,0	8,0

Stukalagring

Mellanlagring av gödsel direkt på marken (stukalagring) kan i undantagsfall accepteras, exempelvis för att gödseln ska omsättas, få högre koncentration av växtnäringsämnen och bli lättare att sprida. Stukalagringen får däremot aldrig räknas in i den enligt ovan erforderliga lagringskapaciteten. De lantbrukare som tar emot gödsel från hästgårdar som inte har egen tillräcklig lagringskapacitet får alltså inte lägga gödseln direkt på marken, med undantag för förvaring i samband med spridning. Stukalagring behöver numera inte anmälas till kommunen utan det är gödselproducentens eget ansvar att placering, gödseltyp m.m. är lämplig. Vid olämplig placering av en stuka kan verksamhetsutövaren bli tvingad att flytta stukan för att minska dess miljö- och hälsopåverkan.

För att stukalagringen skall vara acceptabel skall följande villkor vara uppfyllda:

- gödseln läggs ut i en och samma kompost under en begränsad tidsperiod
- gödseln ska kunna staplas till minst två meters höjd
- lagringen sker på det fält där gödseln skall spridas
- platsen är vald så att inget vattendrag, dagvattenbrunn eller vattentäkt är närmare än 50 m
- lagringen inte sker på plats där det finns risk för översvämning eller ansamling av vatten under komposteringstiden
- grundvattenytan på platsen inte ligger nära markytan och att det inte förekommer risk för att grundvattenytan stiger till markytans nivå under komposteringstiden
- gödseln är oåtkomlig för betande djur
- utläggningen kan ske utan att markskador uppkommer
- avståndet till bostäder och dylikt skall vara så stort att risken för olägenhet för människors hälsa minimeras.

Spridning av fastgödsel

Vid spridning av hästgödsel bör man tänka på följande:

- spridning i växande gröda får ske mellan den 1 mars och den 30 november
- spridning på obevuxen mark får ske mellan den 15 februari och den 31 december (1 aug – 20 okt dock endast före höstsådda grödor), nedbrukning skall ske inom 4 timmar. Förbud mot spridning gäller under övrig tid.
- spridningsarealen för en häst är en tredjedels hektar. Större mängder gödsel per hektar kan dock spridas ett enskilt år förutsatt att det är motiverat utifrån grödornas växtnäringsbehov.

Mottagare av hästgödsel

För de lantbrukare som tar emot gödsel från hästhållande verksamheter kan följande vara bra att tänka på:

- Tät lagringskapacitet krävs. Att lägga gödseln direkt på marken är inte godtagbart. Efter att gödseln lagrats 6/8 månader (se ovan) kan det däremot vara accepterbart att lagra gödseln ytterligare tid direkt på fält för att koncentrera näringsämnena, under förutsättning att villkoren för stukalagring är uppfyllda.

För ytterligare frågor kontakta Miljöenheten på telefon 046-25 11 00.